

www.krzysztofmoz.pl, tel. 600 28 27 73

Nadleśnictwo Antonin

Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Rychtałskie”
Antonin, ul. Wrocławska 11, 63-421 Przygodzice
tel. 62 734 81 24, 62 734 81 47, faks 62 734 81 28
antonin@poznan.lasy.gov.pl
www.antonin.poznan.lasy.gov.pl

ISBN 978-83-942932-1-5

Nadleśnictwo Antonin

Nadleśnictwo Antonin

LEŚNY KOMPLEKS PROMOCYJNY „LASY RYCHTAŁSKIE”

Nadleśnictwo Antonin

LEŚNY KOMPLEKS PROMOCYJNY „LASY RYCHTALSKIE”

Antonin Forest District

FOREST PROMOTIONAL COMPLEX ”LASY RYCHTALSKIE”

Fotografie: Krzysztof Moroz
Opracowanie graficzne:
Marcin Frąckowiak, Krzysztof Moroz
Słowo wstępne: dr inż. Adam Całka
Podpisy pod fotografiami: Waldemar Błażniak
Wydawca: Fotografia Krzysztof Moroz
ISBN 978-83-942932-1-5

Nadleśnictwo Antonin
Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Rychtałskie”
Antonin, ul. Wrocławska 11, 63-421 Przygodzice
tel. 62 734 81 24, 62 734 81 47, faks 62 734 81 28
antonin@poznan.lasy.gov.pl
www.antonin.poznan.lasy.gov.pl

Nadleśnictwo Antonin

LEŚNY KOMPLEKS PROMOCYJNY „LASY RYCHTAŁSKIE”

Antonin Forest District

FOREST PROMOTIONAL COMPLEX „LASY RYCHTAŁSKIE”

Antonin 2016

Siedziba nadleśnictwa z lotu ptaka.
Budynek powstał w latach 20. XIX wieku i w dawnych
dobrach radziwiłowskich pełnił funkcję leśniczówki

Z przyjemnością oddajemy w Państwa ręce album poświęcony miejscom o szczególnych walorach przyrodniczych, historycznych i kulturowych znajdujących się na terenie lasów Nadleśnictwa Antonin i w ich najbliższym otoczeniu.

Nadleśnictwo Antonin jest wyjątkowe, ze względu na bardzo dużą lesistość terenu, walory przyrodnicze i turystyczne, co zostało w 1996 docenione poprzez włączenie tego obszaru do leśnego kompleksu promocyjnego „Lasy Rychtaleskie”. Położone jest na terenie dwóch powiatów ostrowskiego i ostrzeszowskiego, w granicach parku krajobrazowego „Dolina Baryczy” oraz obszaru chronionego krajobrazu „Wzgórze Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska”. Taka lokalizacja stwarza wiele możliwości obserwacji ciekawych gatunków roślin i zwierząt, zwłaszcza dzikiego ptactwa. Bogactwo przyrodnicze nadleśnictwa jest chronione w ramach dwóch obszarów międzynarodowej sieci Natura 2000 – „Ostoja nad Baryczą” oraz „Dolina Baryczy”, rezerwatu przyrody „Wydymacz”, a także poprzez ustanowienie wielu pomników przyrody.

Leśnicy z tego terenu dbają o to, aby zachować pełnię bogactwa przyrodniczego lasów prowadząc trwale zrównoważoną gospodarkę leśną. Lasy Nadleśnictwa Antonin są otwarte dla wszystkich, co stwarza niemal nieograniczone możliwości korzystania z ich walorów.

Żywię nadzieję, że karty niniejszego albumu staną się inspiracją do odwiedzin naszych lasów dla wszystkich miłośników wypoczynku na łonie przyrody. Zapraszam do odkrywania tego terenu, obcowania z przyrodą, wypoczynku i relaksu.

Darz Bór
Nadleśniczy Nadleśnictwa Antonin
Adam Całka

We are pleased to present this album dedicated to places of special natural, historical and cultural values in the forests of Antonin District and in their immediate surroundings.

Its high forestation, as well as natural and tourist values make the Forest District of Antonin absolutely unique, which was appreciated by including this area into the forest promotional complex called "Rychtal Forests" in 1996. It is located within the poviats of Ostrów and Ostrzeszów, in the "Barycz Valley" landscape park and the protected landscape area called "Ostrzeszów Hills and Odolanów Valley". This location offers many opportunities to observe interesting species of plants and animals, especially wild birds. The natural wealth of the District is protected in two international areas of the Natura 2000 network – "The Refuge of the Barycz" and "the Barycz

Valley", the nature reserve called "Wydymacz" and as numerous natural monuments.

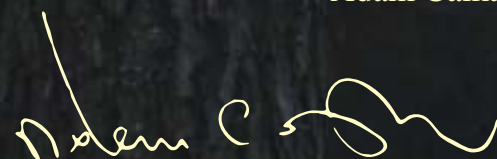
The foresters try to preserve the natural richness of the forests by sustainable forest management. The forests of Antonin District stay open for everyone, giving almost unlimited possibilities of appreciating them.

I hope that the cards of this album will inspire all nature lovers to visit our forests. Feel free to explore the area, stay closer to nature, rest and relax.

Kind Regards

Head of Antonin Forest District

Adam Całka

*Bo gdybyś przeszedł bory i podszyte knieje,
Trafisz w głębi na wielki wał pniów, kłód, korzeni,
(...)*

*Na dole jak ruiny miast: tu wywrot dębu
Wysterka z ziemi na kształt ogromnego zrębu;
Na nim oparte, jak ścian i kolumn oblamy,
Tam gałęziste kłody, tu na wpół zgniłe tramy (...)*

Adam Mickiewicz „Pan Tadeusz”

Piec Dolny – stary staw zmodernizowany w ramach programu małej retencji nizinnej w 2012 roku

Kolonja prawie 500 gniazd śmieszek
na stawie Trzciel in Mały (Stawy Przygodzickie)

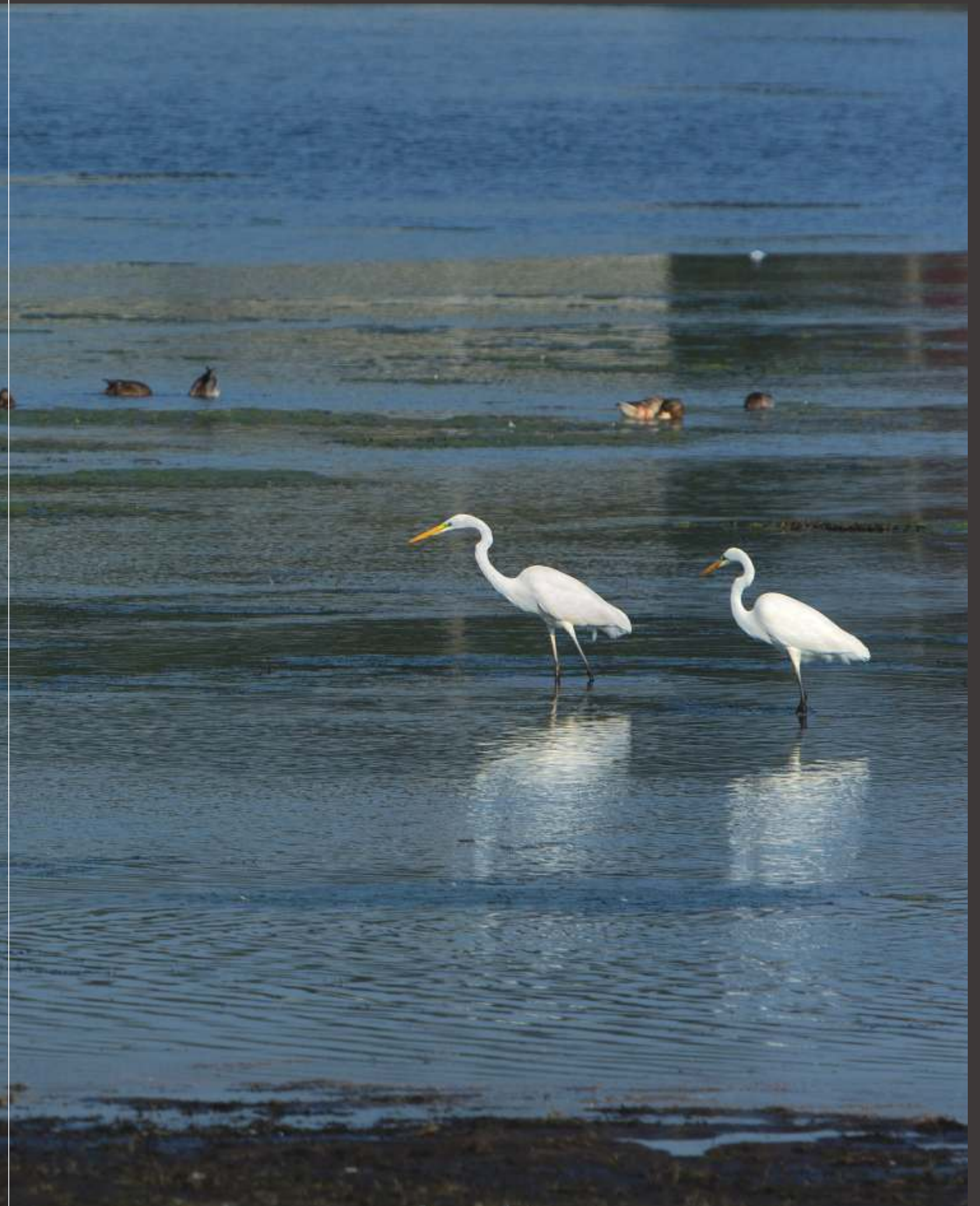
Obserwacje. Leśniczówka – folwark Kocięba

(...) siadam na dużej kępie turzycy
i obserwuję nurki, kaczki dzikie
mewy, rybitwy
nierz łabędzie
wszystko co żywe
i się choć trochę porusza ---
- co za bogactwo natury (...)

Maria Anna Grynia „Niezapominajki z ogrodu pamięci”

Stawy Przygodzickie wraz z otuliną leśną stanowią jeden z najciekawszych pod względem krajobrazowo-przyrodniczym obszarów południowej Wielkopolski. Miejsce lęgów oraz baza żerowa licznie występujących tutaj ptaków wodno-błotnych

Eutroficzny staw Wydymacz o powierzchni ponad dziesięciu hektarów
– od 1987 roku objęty ochroną prawną w postaci rezerwatu przyrody

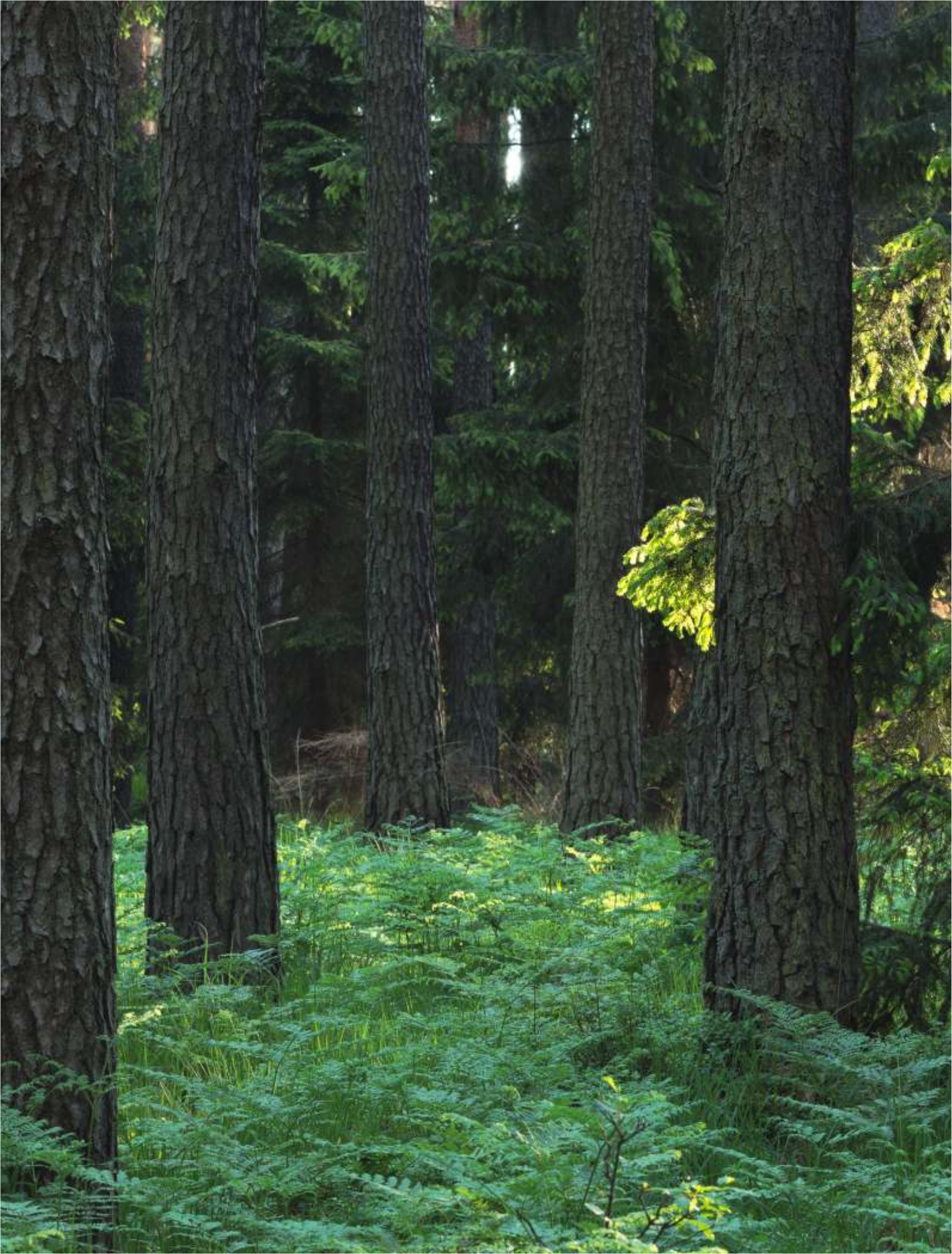
We wschodniej części parku krajobrazowego „Dolina Baryczy”, pomiędzy Przygodzicami, a Antoninem rozciąga się zespół ponad 70 stawów hodowlanych o łącznej powierzchni około 700 hektarów – to Stawy Przygodzickie

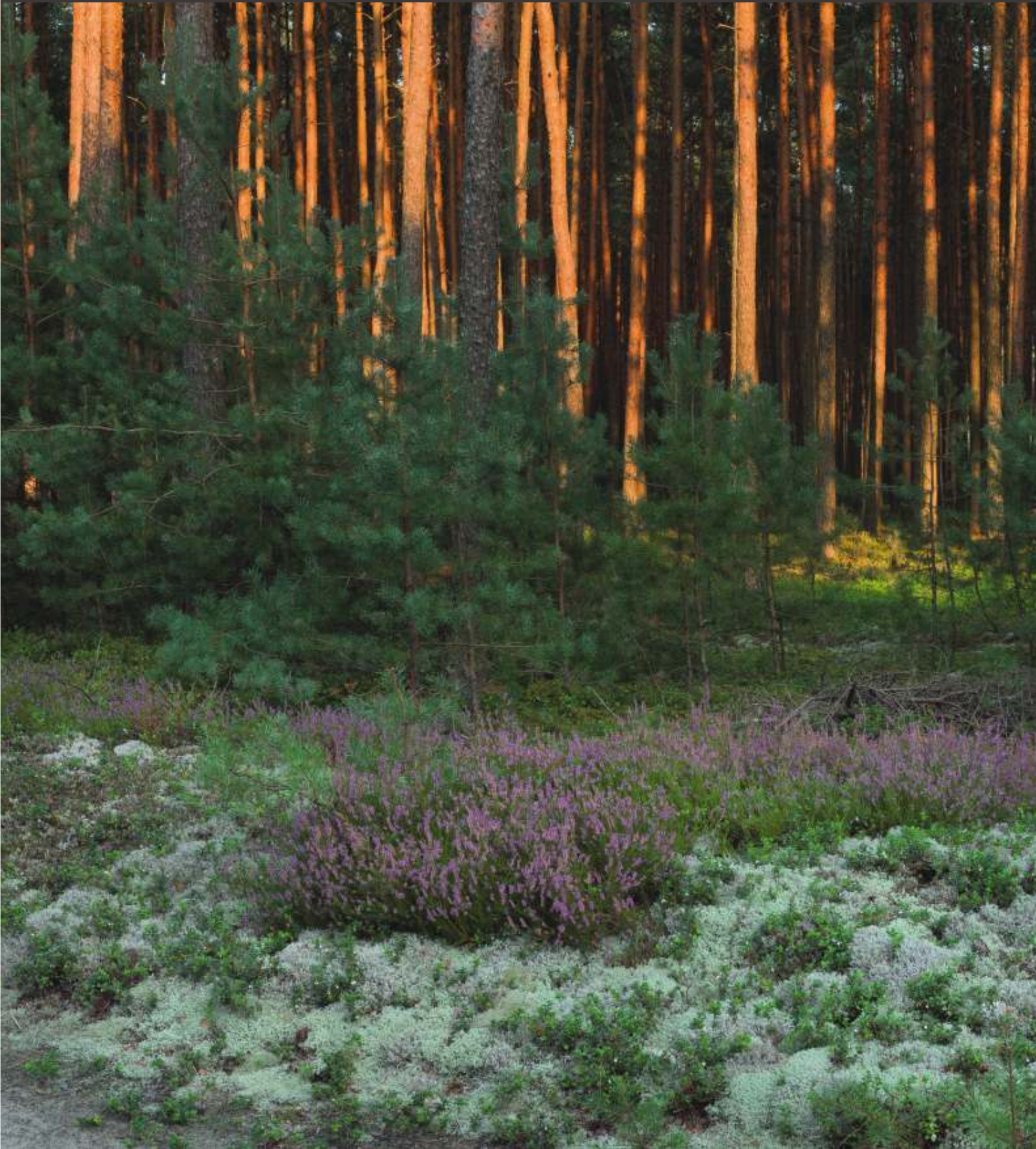

Typowy bór sosnowy z wrzosem w runie spotykany w leśnictwie Jerzówka

Najwspanialsze szpalery i aleje dębowe można spotkać przy planowanym do odtworzenia stawie Byczok i w okolicznych lasach Możdżanowa

Widok sędziwych drzew posiada w sobie coś wielkiego i wzniosłego. Dlatego też naruszanie tych pomników przyrody (...) jest surowo karane. Alexander von Humboldt „Podróże po Ameryce podzwrotnikowej (1799–1804)”

Najstarszy i najpotężniejszy olbrzym całego skupiska antonińskich dębów, którego wiek na podstawie obliczeń dr. Cezarego Pacyniaka można określić na około 460 lat, a obwód wynosi ponad 720 cm

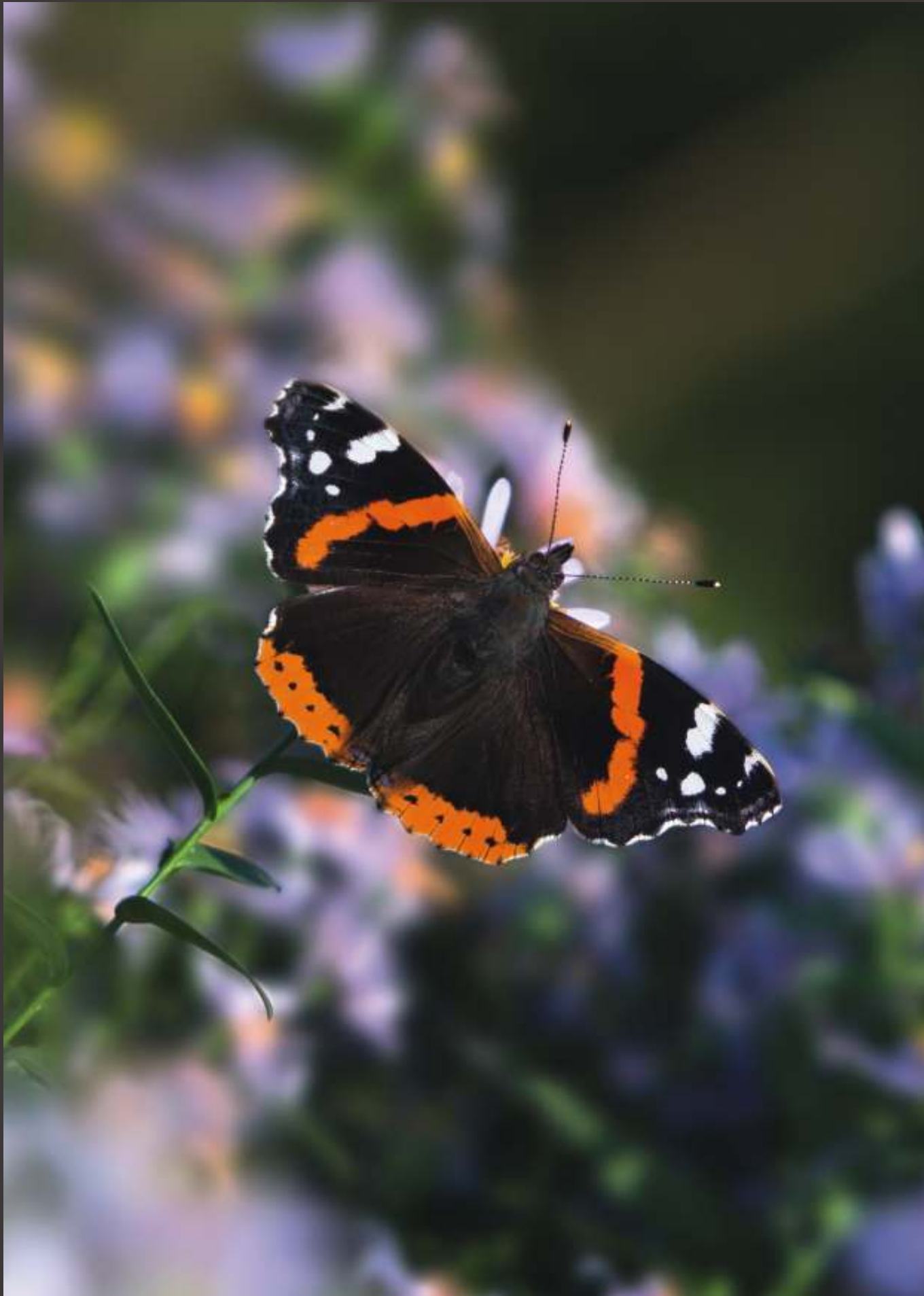

Orlica pospolita (*Pteridium aquilinum*)
w leśnictwie Klady – jedna z najwyższych
paproci w Polsce

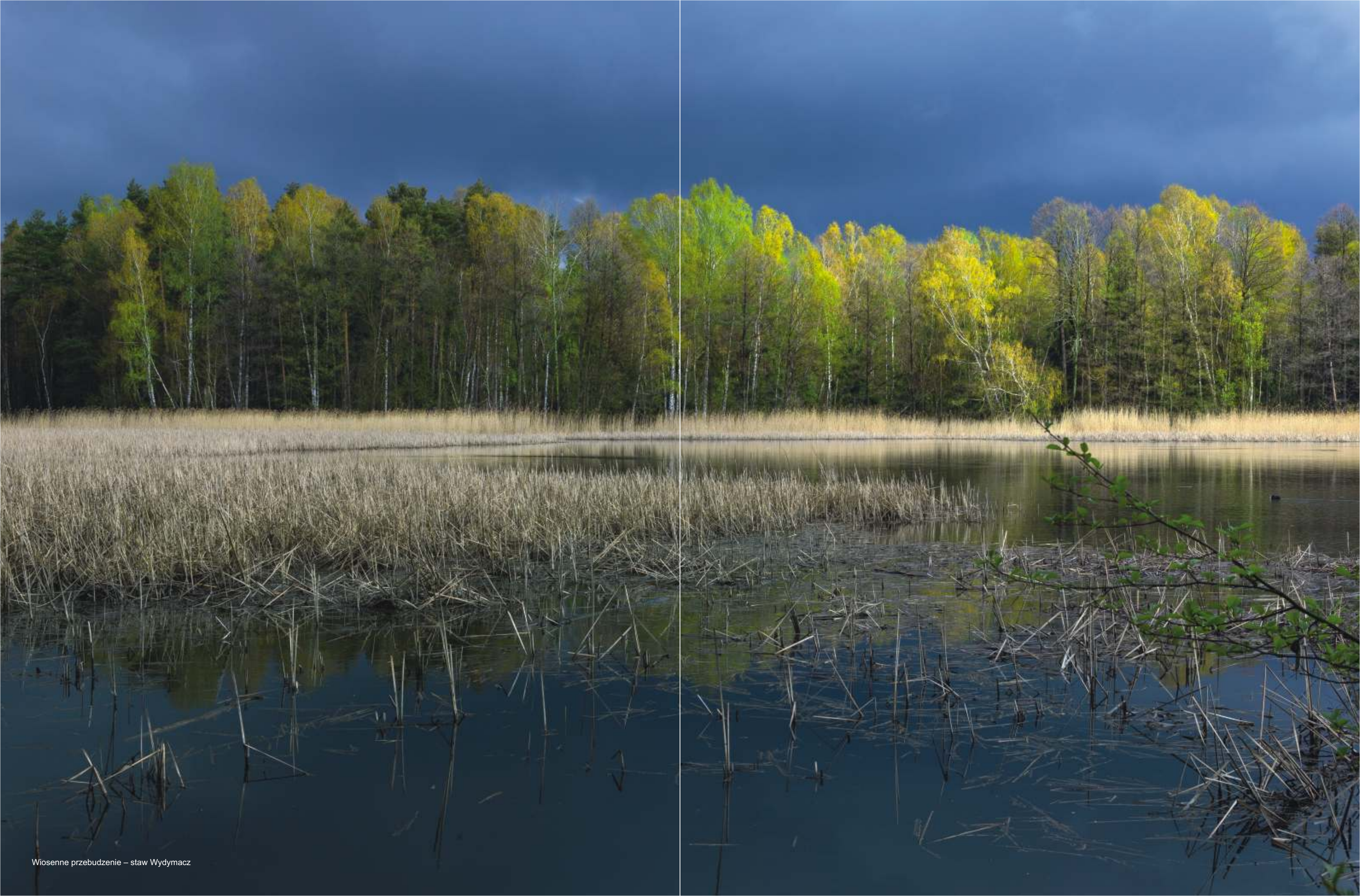

Staw Goszczyn (dawniej Gostyń) to drugi zbiornik zmodernizowany w ramach programu małej retencji nizinnej w 2012 roku

Łabędź niemy (*Cygnus olor*), nazywany dawniej głuchym, swojskim lub nadobnym, może ważyć ponad dwadzieścia kilogramów i jest najcięższym ptakiem bytującym w Polsce

Łabędzia krzykliwego (*Cygnus cygnus*) można było spotkać w Polsce, jeszcze czterdzieści lat temu, tylko na przelotach. Od lat 80. XX wieku zaczął gnieździć się w kraju, a obecnie także na Stawach Możdżanowskich

Wiatrolomy to najczęściej efekt huraganowych wiatrów lub okiści. W sierpniu 2015 roku na terenie leśnictwa Kalkowskie, ale także Mariak i Krupa. Doszło tam do znacznych szkód w drzewostanach, w wyniku których niektóre fragmenty lasu zostały całkowicie zniszczone

Antonin (dawniej Szperek) to malowniczo położona miejscowość letniskowa i znany ośrodek życia muzycznego na kulturalnej mapie południowej Wielkopolski. Obecny wygląd i charakter tego miejsca wiąże się silnie nie tylko z historią pałacu, ale także z żywą pamięcią o pobycie w nim Fryderyka Chopina, który dwukrotnie odwiedził księżąt Radziwiłłów

Nadleśnictwo Antonin realizuje od kilkunastu lat zadania związane z edukacją leśną społeczeństwa w ramach funkcjonującego od 1996 roku leśnego kompleksu promocyjnego „Lasy Rychtałskie”

Pałac myśliwski książąt Radziwiłłów w Antoninie wzniesiony i wykończony w latach 1821–1826. Na zamówienie księcia Antoniego Radziwiłła sławny niemiecki architekt Karl F. Schinkel zaprojektował „zamek myśliwski” (niem. Jagdschloss). Pałac powstał na planie zbliżonym do krzyża greckiego. Jego, wysoki na trzy kondygnacje, hol został ozdobiony w samym centrum wielką kolumną, która pełni rolę przewodu kominowego. Kolumnę ozdobiły łowieckie trofea, które można oglądać z balkonów biegnących dookoła głównego pomieszczenia.

Zabytkowy budynek tzw. „Ogrodówka” („Bażanciarnia”) to kolejny projekt Karla F. Schinkla w Antoninie. Wzniesiony został w stylu szwajcarskim prawdopodobnie w latach 30. XIX wieku. Posiada ciekawą, malowniczą i asymetryczną bryłę. Obecnie mieści się tutaj izba przyrodniczo-leśna

Kościół filialny pw. Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny wzniesiony został w latach 1856–1860 jako zbór ewangelicki. Świątynię zbudowano z cegieł czerwonych i ciosanych z rudy darniowej żelaza. W jej oknie widnieje herb Hohenzollernów

Kaplica grobowa książąt Radziwiłłów (obecnie neoromański kościół filialny pw. Matki Boskiej Ostrobramskiej) wzniesiona z inicjatywy Ludwiki z Hohenzollernów (żony Antoniego Radziwiłła) w latach 1835–1838 wg projektu Johanna H. Häberlina

Ołtarz główny w kaplicy grobowej w Antoninie ma formę witraża umieszczonego w okrągłym oknie, przedstawiającego patronkę kościoła – Matkę Boską Ostrobramską.

W nawę wbudowano w drugiej połowie XIX wieku marmurowy, czterokolumnowy łuk triumfalny – ikonostat, z koszowymi głowicami kolumn i bogatą dekoracją rzeźbiarską w stylu bizantyjskim. Najprawdopodobniej powstał w pierwszej połowie VI wieku lub XIX wieku, a przywieziony został przez księcia Ferdynanda Radziwiłła z Włoch.

Pierwsza kopia ikony Matki Boskiej Nieustającej Pomocy na ziemiach polskich, sprowadzona z Włoch przez ks. Edmunda Radziwiłła (brata księcia Ferdynanda Radziwiłła) w 1869 roku. Została umieszczona w kościele pw. Matki Boskiej Ostrobramskiej w części nawowej

*Miłością Piękną
„Krzyżu Chrystusowy
Krzyżu zwycięski
chwalebny
krucyfiksie
w drewnie rzeźbiony
(...)”
Maria Anna Grynia „Wiersze religijne”*

Kapliczki (w tym krzyże przydrożne) oraz mogiły (najczęściej cmentarze ewangelickie) to nierzadki widok w nadbaryckich lasach antonińskich. Leśnicy ratując obiekty sakralne rozsiiane po lasach od zapomnienia, chronią ostatnie ślady po dawnych mieszkańcach, specyficzną tradycję lub wręcz tożsamość. Najstarsze krzyże pochodzą z drugiej połowy XIX wieku, a wiele z nich postawiono w okresie międzywojennym i latach powojennych. Najciekawsze krzyże (tzw. Boże Męki), już poza terenami leśnymi, znajdują się w miejscowościach Boników, Granowiec. Ich twórcą jest Paweł Bryliński, ludowy rzeźbiarz wędrowny, zwany mistrzem z Masanowa, który rzeźbił przez blisko 50 lat.

Krzyż drewniany upamiętniający śmierć dwojga dzieci (rodzeństwo) podczas I wojny światowej. Krzyż znajduje się przy drodze Mikstat – Odolanów, podczas II wojny światowej został ścięty, a nowy postawiono dopiero w latach 70. ubiegłego wieku. Na pruskich mapach tego obszaru krzyż nazwano „Rotes Kreuz” – tzn. Czerwony Krzyż

BŁOGOSŁAWIONA Sancja Janina Szymkowiak, ur. 1910r. – zm. 1942r.

To piękne miejsce i ten dom są poświęcone obecnością Małej Janinki Szymkowiak, Błogosławionej Siostry Sancji, Serafitki. Tu przyszła na świat, tu uczyła się chodzić, mówić, modlić, w tych pokojach jadła i spała, w tym ogrodzie się bawiła, a w lasach odkrywała piękno stworzenia i potęgę Stwórcy. Otoczona miłością swoich najbliższych uczyła się kochać i służyć bliźniemu. Tu w tym domu i w tej okolicy już w dzieciństwie prowadzona łaskawą ręką Boga usłyszała swoje powołanie i rozpoczęła drogę ku świętości. Całe jej najwcześniejsze dzieciństwo miało wpływ na całokształt jej dalszego życia.

- 10 VII 1910r. przychodzi na świat w Możdżanowie jako córka Augustyna i Marianny z Duchalskich,
- IX 1916r. rozpoczyna naukę w niemieckiej szkole w Szklarce Śląskiej,
- IX 1919r. przebywając na stacji uczęszcza do Żeńskiego Gimnazjum i Liceum Humanistycznego w Ostrowie Wlkp.,
- 1921r. mieszka w Ostrowie Wlkp. w zakupionym przez ojca domu przy ul. Kościelnej,
- V 1928r. składa egzamin dojrzałości w Ostrowie Wlkp.
- 1929-1934r. studiuje filologię romańską na Uniwersytecie Poznańskim,
- 1934r. wyjeżdża do Montluçon we Francji, gdzie wstępuje do Zgromadzenia Sióstr Oblatek,
- VI 1936r. wraca do Polski wstępując do Zgromadzenia Sióstr Serafitek,

- VII 1937r. otrzymuje habit zakonny i imię s. Sancji,
- 1938-1942r. pracuje w Ochronie parafialnej i klasztorze. Podczas okupacji służy alianckim jeńcom, również jako tłumacz,
- 29 VIII 1942r. umiera na gruźlicę gardła w poznańskim klasztorze,
- 2 IX 1942r. zostaje pochowana na cmentarzu Bożego Ciała w Poznaniu - Dębcu,
- 24 III 1968r. rozpoczęcie procesu informacyjnego,
- 24 III 1969r. ekshumacja zwłok s. Sancji oraz pochowanie ich przy Kościele św. Rocha w Poznaniu,
- 18 VIII beatyfikacja s. Sancji podczas pielgrzymki Jana Pawła II w Krakowie.

Swoim życiem udowodniła, że w pokorze można być heroicznym, w posłuszeństwie doskonałym, w wierności nieskazitelnym, a w miłości czystym – po prostu ŚWIETYM. Życiem swym udowodniła iż świętość nie musi przybierać bohaterskich form. Kończąc swój krótki żywot zwraca się przede wszystkim do młodych.

„Za życia byłam mała, ale dużo będę mogła po śmierci, bo umieram z miłości, a Miłość miłości odmówić niczego nie może. Polecajcie mi swoje kłopoty.”

Zapraszamy do odwiedzenia Nadleśnictwa Antonin

